

عنوان:

حمایت تیغری از کودکان بزه دیده جرایم جنسی

مولفان:

محمد رضا پور زاهد (نویس پایہ یک دادگستری)

سجاد اعظم پور (مدرس داسگاہ)

سرشناسه	:	پورزراع، محمدرضا، ۱۳۶۱ -
عنوان قراردادی	:	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	:	حمایت کیفری از کودکان بزه‌دیده جرایم جنسی/مولفان محمدرضا پورزراع، سجاد اعظم‌پور.
مشخصات نشر	:	تهران: علم استادان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۲۱۰ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۲۹۶-۹۳-۷
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	حقوق کودک -- ایران
موضوع	:	Children's rights -- Iran
موضوع	:	کودکان -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	:	Children -- Legal status, laws, etc. -- Iran
موضوع	:	کودکان -- سوءاستفاده جنسی
موضوع	:	Child sexual abuse
شناسه افزوده	:	اعظم‌پور، سجاد، ۱۳۶۴ -
رده بنی کنگ	:	۸۱۳۹۷/۵/۵۱۵KMH
رده بندی دیسی	:	۵۵۰۱۳۵/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۰۹۰۹۲

عنوان: حمایت کیفری از کودکان بزه‌دیده جرایم جنسی

مولفان: محمدرضا پورزراع -- سجاد اعظم‌پور

نوبت چاپ: چاپ اول - تهران

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

تعداد صفحات: ۲۱۰ ص

چاپ و صحافی: داریوش

صفحه آرای: موسسه آکادمیک ۶۶۴۹۲۷۵۳

قیمت: ۱۴۷۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۹۶-۹۳-۷

ناشر: علم استادان

نشانی انتشارات: خیابان انقلاب، نبش ۱۲ فروردین، پلاک ۱۳۱۴، ساختمان واحد ۲

تلفن: ۶۶۴۱۸۴۹۳

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ است. هرکس این اثر را بدون اجازه مؤلف نشر یا بخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۲۷.....	مقدمه
۳۱.....	بخش اول: کلیات
۱۸.....	فصل اول: بررسی مفاهیم کودک و بزه دیده
۱۸.....	مبحث اول: تعریف کودک و اهمیت آن
۲۰.....	گفتار دوم: کودک در حقوق ایران
۲۱.....	بند اول: کودک در قانون مجازات
۲۲.....	بند دوم: کودک در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵
۲۲.....	بند سوم: کودک در قانون مبارزه با قاچاق انسان مصوب ۱۳۸۳/۴/۲۸
۲۳.....	مبحث دوم: حق سلامت کودک در اسناد بین المللی
۲۴.....	گفتار اول: اصول کلی ناظر بر تناسب حق سلامت کودک در اسناد بین المللی
۲۴.....	بند الف: اصل عدم تبعیض
۲۶.....	بند ب: رعایت مصلحت کودک
۲۸.....	بند ج: تفکیک ناپذیری و وابستگی حقوق سلامت کودک با سایر حقوق
۳۰.....	بند د: حق حیات، بقاء، پیشرفت، رشد و شاخص های سلامت کودکان
۳۱.....	گفتار دوم: حق سلامت کودک در اسناد بین المللی
۳۲.....	بند الف: حق سلامت کودکان در کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۱۹۸۹
۴۶.....	بند ب: حق سلامت کودک در میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۹۶۶
۵۳.....	بند ج: حق سلامت کودک در اعلامیه جهانی کودک ۱۹۵۹
۵۹.....	بند د: حق سلامت کودک در سایر اسناد بین المللی
۶۹.....	مبحث سوم: بزه دیده و بزه دیدگی
۷۰.....	گفتار اول: اطفال بزه دیده
۷۲.....	بند الف: تعریف کودک بزه دیده در معنای عام
۷۲.....	بند ب: تعریف کودک بزه دیده در معنای خاص
۷۳.....	گفتار دوم: انواع بزه دیدگی

- بند الف: بزه دیدگی اولیه و ثانویه ۷۳
- بند ب: بزه دیدگی دوباره و مکرر ۷۳
- بند ج: بزه دیدگی فردی و گروهی ۷۴
- گفتار سوم: نظریه های مربوط به بزه دیدگی کودکان ۷۵
- بند الف: نظریه همجواری ۷۵
- بند ب: نظریه سبک زندگی ۷۶
- گفتار چهارم: کودک آزاری، کودک آزاری جنسی و ویژگی کودک آزاری جنسی ۷۷
- بند الف: تعریف کودک آزاری ۷۸
- بند ب: تعریف کودک آزاری جنسی ۷۹
- بند ج: ویژگی های اصلی کودک آزاری جنسی ۸۰
- فصل دوم: جرایم جنسی ۸۱
- مبحث اول: تعریف جرایم جنسی و رشم سبک این جرایم ۸۲
- گفتار اول: جرایم جنسی علیه اطفال در قوانین کیفری ایران ۸۳
- بند الف: زنا با طفل ۸۴
- بند ب: لواط با طفل ۸۶
- بند سوم: تفحیذ با طفل ۸۸
- بند چهارم: مساحقه با طفل ۸۹
- بند پنجم: تقبیل طفل ۹۰
- بند ششم: پدو فیلیا با طفل ۹۱
- بند هفتم: ازدواج غیر قانونی صغار ۹۳
- مبحث دوم: سوءاستفاده از اطفال در فعالیت های مجرمانه جنسی ۹۴
- گفتار اول: سوءاستفاده از طفل برای «هرزه نگاری» ۹۷
- بند الف: هرزه نگاری از منظر قوانین کیفری ایران ۹۹
- گفتار دوم: سوءاستفاده از طفل برای فساد و فحشاء ۱۰۳
- بند الف: حمایت از طفل در برابر تسهیل یا تشویق به فساد اخلاقی یا شهوت رانی ۱۰۴

بند ج: حمایت در برابر تسهیل، تشویق، بردن و اجیر کردن جهت رفتن به خارج به منظور اشتغال یا فاحشگی	۱۰۶
گفتار سوم: سوءاستفاده از طفل برای توریسیم جنسی	۱۰۸
بند الف: قاچاق اطفال	۱۱۱
بخش دوم: حمایت کیفری در فرایند تعقیب و دادرسی	۱۱۷
فصل اول: اقدامات حمایتی و قضائی	۱۱۸
مبحث اول: بررسی حقوق اطفال بزه دیده در مرحله ی تحقیقات مقدماتی	۱۱۸
گفتار اول: تأمین امنیت محل بزه دیده	۱۱۹
بند الف: حمایت از عطا بزه دیده در برابر تهدید	۱۲۱
بند ب: حفظ حریم خصوصی طفل بزه دیده	۱۲۵
گفتار دوم: طرق ادله اثبات جرم جنسی علیه اطفال	۱۲۸
بند الف: قابلیت ها نارسایی های ادله اثبات در جرایم جنسی	۱۲۹
مبحث دوم: تدابیر حمایتی _ قضایی در مرحله ی دادرسی و تعیین کیفر	۱۴۳
گفتار اول: عملکرد دادگاه ها در حمایت از اطفال بزه دیده در جرایم جنسی	۱۴۳
بند الف: تسریع در رسیدگی و جلوگیری از طولانی شدن دادرسی کیفری	۱۴۴
گفتار دوم: تعیین کیفر	۱۵۱
بند الف: توجه به بزه دیده هنگام تعیین کفر	۱۵۱
بند ب: حکم به جبران خسارت	۱۵۳
فصل دوم: تدابیر حمایتی - اجرایی	۱۶۲
مبحث اول: اقدامات حمایتی - پلیسی	۱۶۲
گفتار اول: نقش و اهمیت پلیس	۱۶۳
بند الف: جایگاه پلیس	۱۶۴
بند ب: وظایف پلیس	۱۶۶
گفتار دوم: علل عدم گزارش جرایم جنسی به پلیس	۱۷۴
مبحث دوم: اقدامات حمایتی - اجرایی	۱۷۹

۱۸۰	گفتار اول: نقش بررسی عملکرد نهادهای دولتی
۱۸۲	بند الف: مرکز مداخله در بحران
۱۸۳	بند ب: اورژانس اجتماعی
۱۸۷	گفتار دوم: بررسی عملکرد سازمان های غیر دولتی و مردم نهاد
۱۹۰	بند الف: تأسیس، اهداف و فعالیت
۱۹۱	بند ب: کارکرد و تکالیف NGO ها و نحوه ی تأثیرگذاری آن ها
۱۹۴	نتیجه گیری:
۱۹۸	پیشنهادهای
۲۰۱	فهرست منابع

مقدمه

کودکی دوران پایه گذاری شخصیت انسان است. سلامتی روحی- روانی و جسمی انسان وابستگی قوی به چگونگی گذران این دوران دارد. ناتوانی جسمانی و عقلانی کودک ایجاب می کند که مقنن حمایت های خاص خود را مبذول این گروه آسیب پذیر از جامعه نماید. حفظ قداست و ارزش دوران کودکی، یکی از اهداف اصلی احاد حکومتگران است و قانونگذار نیز در این زمینه سهمی دارد. وظیفه قانونگذار در جهت بخشیدن تربیتی به بایدها و نبایدها، وضع مقرراتی برای حفظ حقوق افراد جامعه به خصوص اطفال بزه دیده و جرایم جنسی می باشد.

امروزه کودکان در کانون توجه کانون نهادها قرار دارند. حمایت از کودک در متون قانونی مانند قانون مدنی و کیفری، قانون کار و قانون حازا، نمود یافته است. این تحول و بیداری در سطح بین الملل نیز وجود داشته است و کنوانسیون های برای حمایت از اطفال به تصویب رسیده است که مهمترین آنها حمایت از کنوانسیون حقوق کودک است.

اطفال بزه دیده ی جرایم جنسی به سبب ماهیت خاص این جرایم و آسیب های ناشی از آن به حمایت های ویژه ای نیاز دارند و همین آسیب ها و آثار وارده بر بزه دیده بالاسبع نیازها و حقوق خاصی را برای بزه دیدگان مطرح می نماید.

بدین ترتیب در بررسی حمایت کیفری از کودکان بزه دیده جرایم جنسی ابتدا باید به بررسی قوانین ماهوی پرداخت. همچنین کودک بزه دیده این گونه جرایم خطرناک به عنوان یکی از طرفین دخیل در پدیده ی جنایی، در نتیجه تحمل بزه، دارای نیازها و حقوق متعددی می گردد، لیکن اجرای عدالت کیفری به شیوه سنتی تا حدود زیادی نسبت به تأمین آنها بی توجه بوده است و جایگاه و موقعیت اطفال بزه دیده در این نظام باید از جایگاه بسیار بالایی برخوردار باشد. با این نگرش که اطفال بزه دیده

نیازمند برنامه های درمانی- بازپرورانه و بازپذیری سازی اجتماعی می باشد از جمله در جرایمی همچون جرایم جنسی که اطفال مذکور متحمل خسارات و اختلافات روانی و عاطفی می شوند. بدین لحاظ نحوه فعالیت و ارایه کمک ها و خدمات مادی، معنوی و روانی دولت و جامعه مدنی نسبت به این بزه دیدگان حائز اهمیت است.

بزه دیدگی اطفال در اغلب کشورها یکی از قلمروهایی است که سیاست جنایی ناگزیر به مداخله در آن در تنظیم برنامه های ویژه ای در قبال بزه دیدگان صغیر و نوجوانان شده است.

بزه دیدگان به عنوان بزه دیدنی جرم انسانی شایسته حمایت است. تضمین حمایت از بزه دیده بر این اندیشه استوار است که جامعه مدنی و کل جامعه با مرکزیت نظام عدالت جنایی در تمام سطوح سیاستگذاری جنایی (تقنینی، قضایی، اجرایی، مشارکتی) توجه حقوق مادی و معنوی بزه دیده را مدنظر قرار دهد و طی تدابیر برنامه ریزی شده موفقیت در حقوق بزه دیده مورد توجه قرار گیرد.

قربانیان جرایم جنسی می توانند مذکر، مؤنث، کودک، نوجوان، میانسال و یا حتی افراد مسن باشند. ولی از آنجا که هدف از نگارش این کتاب اطفال بزه دیده و جرایم جنسی می باشد تلاش می شود که تمرکز اصلی به قربانیان جرایم جنسی و حمایت کیفری از آنان که کودکان هستند مبنی گردد. بحران جرایم جنسی بخصوص علیه کودکان و بالا بردن رقم سیاه این جرایم خسارات که خطر جدی برای اطفال، خانواده آنها و حتی جامعه می باشد، چالش های گسترده ای را برای پلیس محاکمه و دیگر نهادهای دولتی و غیردولتی ایجاد کرده است. ماهیت تزدیلی و تحقیر کننده این جرایم و آثار بسیار شدید و دلخراش آن باعث شده است که بسیاری از کشورها رویکردهای ویژه ای را در جهت حمایت از این بزه دیدگان اتخاذ نمایند.

در این میان ساده ترین حمایت از اطفال بزه دیده این گونه جرایم را باید حمایت کیفری از آنان دانست و از آنجا که می توان برای هر جرمی بزه دیده ی تصور کرد، جرم انگاری هر رفتار منع شده ای را که نیازمند پیش بینی یک ضمانت اجرای مشخص است و همچنین اتخاذ تدابیر کارآمد و مناسب مربوط به فرایند رسیدگی را می توان حمایت کیفری از این بزه دیدگان آسیب پذیر دانست.

در حقوق ایران، جرم انگاری اعمال و رفتارهای جنسی و تعیین مجازات برای آن ها به طور کامل مستنبط از حقوق اسلامی است، ضمن اینکه عدم ارائه تعریف مشخصی از عنف به راحتی زمینه ی تضییع حقوق بزه دیدگان را در خصوص این جرایم فراهم ساخته است اعمال ضمانت اجرای سلب حیات برای مجرمان این نتیجه را در پی داشته است که بسیاری از قضات این مجازات را اعلام نمایند و با استناد به دلایلی نظیر رضایت بزه دیده، عدم وجود عنف یا عدم تحقق فعل انجام شده سعی در عدم اثبات آن داشته باشند.

جرم های جنسی صرف نظر از نظام حقوقی که در آن اعمال جرم انگاری شده است طیف وسیعی از اعمال را در بر می گیرد از جمله، زنا با طفل، لواط با طفل، تقبیل با طفل، ازدواج غیر قانونی با طفل و... را شامل می شود.

علاوه بر نحوه ی عمل قانونگذار در برخورد با این جرایم، فرهنگ حاکم بر نظامی عدالت کیفری (پلیس، نظام تعقیب (دادسرا)، دادگاه) نیز به گونه ای است که بزه دیدگی ناشی از این جرایم جدی تلقی نمی گردد و حتی با مقصر جلوه دادن، او را در مظان ارتکاب جرم قرار می دهند؛ بدین ترتیب نه تنها آثار ناشی از این جرم درمان نمی شود بلکه موجبات بزه دیدگی دوباره را فراهم می سازد و همین امر می تواند یکی از دلایل مهم عدم گزارش این گونه جرایم باشد.

یکی از بارزترین و مهمترین شکایات بزه دیدگان اطفال جرم های جنسی و خانواده های آنان این است که بعد از اینکه شکایت خود را به نهادهای عدالت کیفری اعم از پلیس، نظام تعقیب و دادگاه تقدیم کردند در فرایند رسیدگی های کیفری، تحقیقات و رسیدگی به گونه ای پیش می رود که حقوق آنان ضایع می شود مخصوصاً بی توجهی به حق برخورداری از احترام به حریم خصوصی اطفال بزه دیده ی جابم جنسی که به لحاظ روانی و عاطفی از قشرهای آسیب پذیر و حساس جامعه هستند می تواند زمینه ی بزه دیدگی دوباره ی آنان را فراهم سازد.

در این کتاب سعی شده است ضمن بررسی ابعاد گوناگون تدابیر حمایت کیفری از کودکان در زمینه جرایم جنسی و ارائه راهکارها پیشنهادهایی برای هرچه بهتر شدن وضعیت کودکان بزه دیده ی جرایم جنسی پرداخته شود.

سجاد اعظم پور
زمستان ۱۳۹۶